

*Д.Шопоков атындагы орто
мектеби.*

*Сабактын темасы:
« Мисс биология»
(конкурс - сабак)*

9 - класс

Мугалими : Шергазиева С. И.

“Мисс биология” конкурс-сабак. 9 класс

“Мисс биология” конкурсунa кош келиниздер!

Сабактын максаты:

1) Катышуучулар сабактан сырткаркы учурда да биология сабагы боюнча билимдерин, жөндөдөрүн пайдаланышат

2) Биология сабагына болгон кызыгуулары артат. Эске тутуу жөндөмдүүлүктөрү калыптанат.

3) Биология сабагынан алган билимдерин турмушта пайдалана билүүгө тарбияланышат. Ыкчам ой жүгүртүүгө, баамчылдыкка тарбияланышат.

Биз бүгүн 9-класстын кыздарынан **“Мисс биологияны”** тандайбыз.

Саламатсыздарбы катышуучулар, азыр бирден гүлдүн желекчелерин алып, катышуу нумурларынарды аныктап алалы.

1-конкурс: “Мен киммин? Мен эмнемин?” ар бир катышуучу өзү жөнүндө (аты, классы, кызыгуусу ж.б.) жана органикалык дүйнөдөгү орду тууралуу айтышат.

2-конкурс: “Ким ылдам? Ким акылдуу?” Бул конкурста ар бир катышуучуга күтүлбөгөн суроолор берилет. Туура жоопко 1 балл, ойлонууга 30 секунд. Жалпы 30 суроо. Суроолор 9-класстын биология курсунан.

1. Тиричиликтин түзүлүшүнүн канча денгээли бар? (алты)
2. Тиричиликтин органикалык эмес компоненттери (суу жана минералдык туздар)
3. Адамда йоддун жетишсиздиги кайсы ооруга алып келет? (зоб (богок))
4. Белок, май, углевод. Булар кандай заттар? (органикалык заттар)
5. Белоктун мономерин (аминокислота)
6. Тукум куучу маалыматты сактаган нуклеин кислотасын ата (ДНК)
7. Түзүлүш өзгөчөлүгүн жана жашоо-тиричилигинин укумдан-тукумга өткөрүп берүүчү организмдердин касиети (тукум-куучулук)
8. Модификациялык өзгөргүчтүк-бул кандай өзгөргүчтүк? (тукум куубаган)
9. Хромосомалык оорулар кайсы өзгөргүчтүктүн негизинде келип чыгат? (мутациялык)
10. Клетка кайсы жылы, ким тарабынан ачылган? (1665-ж Роберт Гук табият таануучу)

- 11.Биз колдонгон микроскоп, микроскоптун кайсы түрү? (жарык микроскобу)
- 12.Даяр органикалык азык заттар менен азыктанган организмдерди ата (адам, жаныбар)
- 13.Афототрофтук организмдер-деп кандай организмдерди айтабыз? (органикалык эмес заттардан органикалык заттарды түзүшөт)
- 14.Күндүн жарыгынын таасири астында органикалык эмес заттардан, органикалык заттарды синтездөө процесси (фотосинтез)
- 15.Митоз канча фазадан турат? (төрт)
- 16.Жашоонун клеткасыз формалары (вирустар)
- 17.Организмдин жекече өнүгүүсү (онтогенез)
- 18.Организмдердин тукум куучулугу жана өзгөргүчтүк закон ченемдүүлүгү жөнүндөгү илим (генетика)
- 19.Доминанттык белги кандай белги? (үстөмдүк кылган)
- 20.Мендель өзүнүн тажрыйбасына колдонгон өсүмдүк (буурчак)
- 21.Тиричиликтин өрчүшүнүн табигый процесси (эволюция)
- 22.Түрдүн морфологиялык критерийинин мүнөздөмөсү
- 23.Популяцияда көбөйүүгө жөндөмдүүлүгүн жоготкон организм басымдуулук кылса, ал кандай популяцияны түзөт? (азайып бараткан популяция)
- 24.Эволюциянын негизги кыймылдаткыч күчтөрүн ата (табигый тандалуу, обочолонуу, мутациялык процесс, популяциялык толкундар)
- 25.Түрдүн популяциясынын хобдорунун генотибинин жыйындысы (генофонд)
- 26.Доминанттуу гомозиготалык генотип (BB)
- 27.Жаны белгилерди пайда кылуучу организмдердин жалпы касиети, бул... (өзгөргүчтүк)
- 28.Гибридологиялык ыкма ким тарабынан иштелип чыккан? (Мендель)
- 29.Клеткада O C N H канча процентти түзөт? (98%)
- 30.Өөрчүүгө, өсүүгө, көбөйүүгө жөндөмдүү эн жөнөкөй тирүү система (клетка).

3-конкурс: “Өсүмдүктөрдүн өз тобун табуу”. Ар бир катышуучуга өсүмдүктүн аттары бар конверт берилет. Аларды төмөнкү схемага ылайык жайгаштырышат:

Өсүмдүктөр:

Козу карындар Балырлар Жыланач уруктуулар Жабык уруктуулар

алча хладимонада ит мурун

карагай шампиньон алма

буурчак тюльпан ламинария

жалган лисичка опята сморчок

ачыткытар улотрикс кара көсөө

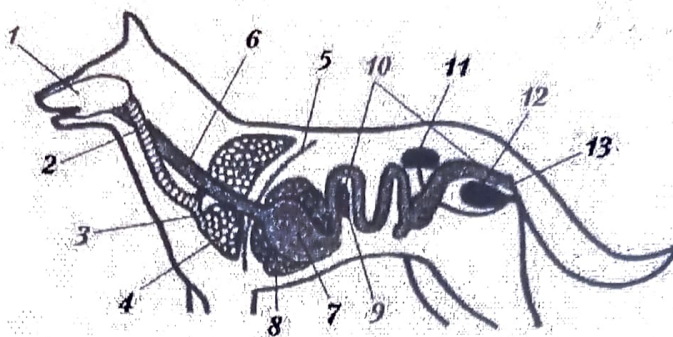
трутовик пихта литвенница

арча георгин

4-конкурс: “Кожойкелер” угут өндүрөбүз. Төмөнкү таблицаны толтурабыз. Ар бир катышуучуга уруктун өнүү шарттарын аныктоо боюнча таблица таратылат, катышуучулар толтурушат.

Учур	Шарттар			Жыйынтык
1	Урук суу менен нымдалган	Аба менен камсыз болгон	Жылуу жерге коюлган	
2	Урук суу менен нымдалган	Аба менен камсыз болгон	Муздак жерге коюлган	
3	Урук суу менен нымдалган	Аба кирген эмес	Жылуу жерге коюлган	
4	Урук кургак	Аба менен камсыз болгон	Жылуу жерге коюлган	

5-конкурс: “Жаныбарлардын органдарын белгилеп жазуу”. Ар бир катышуучуга иттин ички түзүлүшүнүн сүрөтү берилет. Берилген убакытта органдарын белгилеп жазып беришет.

6-конкурс: “Күйөрмандардын конкурсу”. Адамдын органын айткан учурда көрүүчүлөр кайсы системага тиешелүү экендигин айтышат. Туура жоопко 1 балл алышып, өздөрү каалаган катышуучуга беришет.

1. Сөөк
2. Нерв
3. Булчун
4. Муун
5. Сездиргич нейрон
6. Сүйрү мээ
7. Жүрөк
8. Өпкө
9. Жүлүн
10. Кашка жилик
11. Плазма
12. Артерия
13. Мурун
14. Ооз
15. Ашказан
16. Боор
17. Өт
18. Бөйрөк

7-конкурс: “Чебер колдор”. Катышуучулар ар кандай материалдан буюм жасап, жактап, бири-бирине тартуулашат.

Оюндун жүрүшү тууралуу ар бир катышуучу өз ойлорун айтышат.

Калыстар тобу жыйынтык чыгарып, конкурстун жеңүүчүлөрүн аныктап, төмөндөгүдөй наамдарды ыйгарышат:

1-орун: “Мисс биология”

2-орун: “Мисс ботаника”

3-орун: “Мисс зоология”

4-орун: “Мисс анатомия” (көрүүчүлөрдүн симпатиясына ээ болгон катышуучу).

Калган катышуучулар активдүү катышкандыгы үчүн кызыктыруучу сыйлыктарга ээ болушат.

Ушуну менен бүгүнкү конкурс-сабагыбыз сонун чыкты келип катышып, колдоп бергениниздер үчүн чон рахмат!

1. Тиричиликтин түзүлүшүнүн канча денгээли бар? (алты)
2. Тиричиликтин органикалык эмес компоненттери (суу жана минералдык туздар)
3. Адамда йоддун жетишсиздиги кайсы ооруга алып келет? (зоб (богок))
4. Белок, май, углевод. Булар кандай заттар? (органикалык заттар)
5. Белоктун мономер (аминокислота)
6. Тукум куучу маалыматты сактаган нуклеин кислотасын ата (ДНК)
7. Түзүлүш өзгөчөлүгүн жана жашоо-тиричилигинин укумдан-тукумга өткөрүп берүүчү организмдердин касиети (тукум-куучулук)
8. Модификациялык өзгөргүчтүк-бул кандай өзгөргүчтүк? (тукум куубаган)
9. Хромосомалык оорулар кайсы өзгөргүчтүктүн негизинде келип чыгат? (мутациялык)
10. Клетка кайсы жылы, ким тарабынан ачылган? (1665-ж Роберт Гук табият таануучу)
11. Биз колдонгон микроскоп, микроскоптун кайсы түрү? (жарык микроскобу)

18.10.22 жк

Текшерилген:

ОБИ И. Диез д.р. О. Басеря: А. ОАЯ.

Сабактын өздүк анализи

Темасы: «Мисс-биология» (конкурс сабак)

9 – класста өткөрүлдү. 13 окуучу окуйт. Конкурс сабакка 7 кыз катышты.

Максаты: 1) Биология сабагы боюнча билимдерин, жөндөмдүүлүктөрүн пайдаланышат.

2) Кызыгуусу артат. Эске тутуу калыптанат.

3) Биология сабагынан алган билимдерин турмушта пайдалана билүүгө тарбияланышат. Ыкчам ой жүгүртүп, баамчылдыкка тарбияланышат.

Сабактын тиби «конкурс сабак».

Сабактын бардык этаптары сакталды.

1-конкурс: «Мен киммин?» өзүн тааныштыруу

2-конкурс: «Ким акылдуу» (викториналык суроолор)

3-конкурс: «Схема менен иштөө»

4-конкурс: «Жаныбарлар боюнча органдарды белгилеп жазуу»

5-конкурс: «Өзүмдүктөрдүн өз тобун табуу»

6-конкурс: «Күйөрмандардын конкурсу» менен жыйынтыкталды.

Жыйынтыгы чыгарылып калыстар тобу жеңичүүлөрдү аныкташты.

1-орун: «Мисс биология»

2-орун: «Мисс зоология»

3-орун: «Мисс ботаника»

4-орун: «Мисс анатомия»

Калган катышуучулар активдүү катышкандыктары үчүн кызыктыруучу сыйлыктарга ээ болушту.

Сабак максатына жетти.

Мугалими: /оф/